

3 ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЛІГИ ПЛЮЩА

Вступ. Присвячено вивченню історії становлення й розвитку закладів вищої освіти, що входять до Ліги Плюща. Проаналізовано основні етапи їхнього формування, роль у світовій академічній спільноті і вплив на систему освіти. Особливу увагу приділено історичним передумовам їхнього заснування, ключовим чинникам розвитку і сучасному стану. Дослідження здійснене з використанням історичного, порівняльного і системного аналізу, що дозволило визначити основні тенденції розвитку університетів Ліги Плюща.

Методи. Використано історичний метод для аналізу передумов і хронології становлення університетів, порівняльний метод для виявлення спільних і відмінних рис між окремими закладами Ліги Плюща, а також системний підхід, що дозволяє розглянути функціонування університетів у контексті ширших соціально-культурних і політичних процесів. Метод контент-аналізу застосовано для вивчення наукових публікацій і документів, пов'язаних з розвитком вищої освіти у США.

Результати. Встановлено, що існує широкий спектр факторів, які впливали на становлення й розвиток університетів Ліги Плюща. Серед них ключову роль відігравали історичні, соціально-економічні, культурні та політичні чинники, що формували систему вищої освіти у США. Подано дефініцію поняття "Ліга Плюща" і розглянуто її основні особливості. Проаналізовано типи університетських моделей, що застосовувалися в процесі їхнього розвитку, а також виявлено головні напрями еволюції освітнього середовища. Визначено роль студентів і викладачів закладів Ліги Плюща, їхня роль у формуванні академічних традицій і інноваційних підходів до освіти. Запропоновано методи і стратегії підтримки академічного середовища, зокрема адаптацію навчальних програм, розвиток міждисциплінарних досліджень і індивідуалізацію освітніх підходів. Однією з ключових стратегій є створення підтримувального та сприятливого освітнього середовища, що дозволяє студентам розвивати науковий потенціал і досягати високих результатів у навчанні.

Висновки. Становлення закладів Ліги Плюща є складним історичним процесом, що відображає глобальні тенденції розвитку вищої освіти. Вони стали зразком академічної досконалості, визначають напрями розвитку науки й освіти та залишаються провідними науково-дослідницькими центрами світу. Їхній внесок у розвиток суспільства, науки й економіки є надзвичайно важливим.

Ключові слова: Ліга Плюща, вища освіта, історія університетів, академічна досконалість, освітні стандарти, наукові дослідження.

Вступ

Актуальність дослідження становлення закладів вищої освіти Ліги Плюща зумовлена їхнім визначальним впливом на формування сучасної системи освіти не лише у США, а й у світовому контексті. Досвід цих університетів є цінним джерелом для порівняльного аналізу й адаптації ефективних освітніх моделей в інших країнах, зокрема в Україні. Становлення закладів вищої освіти Ліги Плюща є важливим етапом в історії розвитку університетської освіти у США. Вісім престижних університетів Ліги Плюща стали символами академічної досконалості, інноваційних досліджень і традиційних цінностей. Вони відіграли ключову роль у формуванні освітньої системи Сполучених Штатів Америки та мали значний вплив на розвиток науки, економіки й культури не лише Америки, а й усього світу. Вивчення досвіду їхнього розвитку є надзвичайно важливим для української освіти, оскільки дозволяє аналізувати ефективні освітні моделі, підходи до організації освітнього процесу та наукових досліджень, що можуть адаптуватись до вітчизняної системи освіти. Формування університетів відбувалося в умовах значних соціальних, політичних і технологічних змін. Від перших освітніх закладів колоніального періоду до потужних дослідницьких центрів ХХІ ст. – кожен етап розвитку Ліги Плюща відображав загальні тенденції освітньої політики, економічного розвитку та суспільних потреб. Поступово університети перетворилися на осередки передових знань і наукових відкриттів, сприяючи формуванню світового академічного середовища. Розуміння історії й особливостей розвитку університетів Ліги Плюща є важливим не лише для дослідників освіти, а й для сучасних викладачів, студентів і управлінців, які прагнуть перейняти успішні освітні моделі. Аналіз процесу їхнього становлення

дозволяє зрозуміти ключові чинники, що впливали на розвиток університетів, їх роль у формуванні наукової думки та вплив на глобальну систему освіти.

Мета статті – проаналізувати етапи становлення закладів вищої освіти Ліги Плюща та визначити їхню роль у розвитку світової освітньої системи.

Завдання статті – дослідити історичні передумови виникнення університетів Ліги Плюща; проаналізувати основні етапи їхнього розвитку; визначити ключові фактори, що сприяли їх академічній досконалості.

Огляд літератури. Аналіз наукових джерел (Ю. Строкач, 2017; Н. Калініченко, 2020; Т. Лебедева, 2017; І. Марков, 2015) дозволяє виділити ряд ключових аспектів розвитку вищої освіти у США та її ролі у світі. Дослідження В. Горбунова та Ю. Строкача надають огляд сучасних тенденцій у розвитку вищої освіти у США, включаючи інноваційні методи навчання, зміни у вимогах до студентів і виклики, які стоять перед університетами. Дослідження Н. Калініченко висвітлює вплив університетської автономії на якість вищої освіти у США та співвідношення цього показника з результатами студентів. Роботи Т. Лебедевої та І. Маркова висвітлюють соціальні аспекти вищої освіти у США, включаючи доступність, рівень соціальної мобільності та роль університетів у формуванні суспільства. Активне впровадження нових технологій та інноваційних методів навчання у вищій освіті у США спрямоване на покращення якості освіти й залучення студентів. Університети Ліги Плюща відіграють значну роль у глобальному контексті, будучи центрами наукових досліджень, інновацій і культурного обміну, що впливає на розвиток вищої освіти в усьому світі. Зазначені аспекти свідчать про значущість системи вищої освіти у США та її вплив на глобальну освітню динаміку.

Методи

У межах дослідження було застосовано історичний метод для вивчення передумов та етапів формування університетів. Порівняльний метод дозволив проаналізувати подібності й відмінності між окремими закладами Ліги Плюща. Системний підхід дав змогу розглянути діяльність університетів у контексті ширших соціокультурних і політичних процесів. До того ж, метод контент-аналізу використовувався для аналізу наукових праць і документів, що стосуються розвитку вищої освіти у США.

Результати

Ліга Плюща, або Ivy League, є групою восьми престижних інститутів вищої освіти на східному узбережжі Сполучених Штатів Америки, що включає Браунів університет, Колумбійський університет, Корнеллів університет, Дартмутський коледж, Гарвардський університет, Принстонський університет, Єльський університет та Університет Пенсильванії. Університети Ліги Плюща відомі високою академічною репутацією, строгими вимогами до вступу та наданням студентам всебічної і якісної освіти. Ліга Плюща забезпечує широкий спектр освітніх програм на рівнях бакалавра, магістра й доктора філософії в різноманітних галузях, включаючи науки, мистецтво, право, бізнес та інженерію (Марков, 2015). Випускники університетів, завдяки отриманій освіті, часто досягають значних висот у кар'єрі, займаючи лідируючі позиції у бізнесі, науці, політиці, культурі й інших важливих сферах діяльності.

Історія Ліги Плюща починається ще в XVII–XVIII ст., коли були засновані перші колоніальні коледжі, що згодом стали основою формування групи університетів. Термін "Ivy League" почав вживатися у середині XX ст., зокрема в 1950-х рр., для позначення об'єднання восьми університетів, які мали спільні риси не лише в академічних традиціях, а й у спортивних змаганнях (Baker, 2001). Університети Ліги Плюща визнані одними з найпрестижніших не лише у США, а й у світі. Їхній статус часто сприймається як символ високого рівня освітніх стандартів. Ліга Плюща забезпечує студентів найкращими умовами для навчання й наукової діяльності. Університети пропонують багатий вибір освітніх програм, відмінні можливості для досліджень, а також підтримку для студентів, які прагнуть досягти високих результатів у спеціалізації. Університети Ліги Плюща володіють значними фінансовими й матеріальними ресурсами, що дозволяє створювати сучасну інфраструктуру, впроваджувати новітні технології у процес навчання та наукової роботи, а також надавати доступ до унікальних можливостей у сфері досліджень і практики. Процес вступу до університетів Ліги Плюща є надзвичайно конкурентним. Лише найкращі абітурієнти з усього світу можуть пройти відбір, оскільки університети приваблюють талановитих студентів, готових до інтенсивного навчання й участі в дослідницьких програмах. Ліга Плюща має тривалу історію, що охоплює понад три століття. Університети відзначаються багатими академічними традиціями, які заклали основу формування унікальної культури вищої освіти, що включає великі наукові досягнення, культурні й освітні інновації. Кожен університет, що входить до Ліги Плюща, має неповторну історію становлення й розвитку, унікальні традиції, звичаї та особливості організації освітнього процесу. Історія закладів освіти переплітаються з історією Сполучених Штатів Америки, відображаючи розвиток суспільства, культури й науки.

Розглянемо особливості становлення та розвитку закладів вищої освіти Ліги Плюща, зокрема Гарвардського університету – найстарішого освітнього закладу в

американських колоніях, заснованого у 1636 р. за рішенням Великої і Генеральної судової ради колонії Массачусетс-Бей. Спочатку він був створений для підготовки священнослужителів і мав назву "Новий коледж" (New College). У 1639 р. заклад отримав свою сучасну назву на честь Дж. Гарварда – англійського священника, який заповів університету своє майно та бібліотеку. Його внесок започаткував традицію благодійних пожертвувань, що стали основою подальшого розвитку університету. 1642 р. було здійснено перший випуск студентів, а вже в 1643-му – здійснено перше значне пожертвування. Протягом століть Гарвард перетворився на символ академічної престижності, інтелектуального пошуку та інновацій. У 1692 р. був затверджений Гарвардський статут, який врегулював організаційну структуру, а період із 1708 по 1772 р., коли університет очолював Е. Холліок, ознаменувався активним зростанням і зміцненням позицій закладу.

Подальший розвиток університету засвідчує, зокрема запровадження курсів за вибором у 1865 р., що надало студентам більшу академічну гнучкість, а також відкриття у 1879 р. Гарвардського Радкліфського коледжу для жінок, що стало вагомим кроком до гендерної рівності в освіті. Гарвардський університет посідає провідне місце у світовій освітній системі завдяки своїм академічним традиціям і вагомому внеску у сфери права, медицини, бізнесу та природничих наук. Його дослідницькі можливості, найпотужніший університетський фонд у світі та найбільша бібліотека США з понад 20 мільйонами томів є підґрунтям для наукового прориву й інтелектуального лідерства. Програми Гарвардської школи права, школи бізнесу, медичної школи та Школи Кеннеді формують лідерів, здатних розв'язувати глобальні виклики в урядовій, корпоративній і громадській сферах. Особливу роль відіграє система Гарвардських колегіумів, яка забезпечує студентам академічну підтримку та відчуття приналежності до спільноти, а архітектурні пам'ятки, як-от Гарвардський меморіальний зал, зберігають історичну спадщину закладу. Гарвард славиться також традиціями, зокрема покладанням вінків до пам'ятника Дж. Гарварду, "Компанією з червоним шалом" та "Інститутським вечором", які сприяють формуванню спільності та збереженню університетської ідентичності.

Гарвард вважається найвпливовішим освітнім закладом у США, однак, не менш вагоме значення має й Єльський університет – ще один представник Ліги Плюща, відомий своїм історичним спадком і внеском у підготовку лідерів у різних сферах суспільного життя (Yale University, 2023). Єльський університет, один із найпрестижніших освітніх закладів у світі, був заснований у 1701 р. групою конгрегаціоналістських священнослужителів у колонії Коннектикут. Спочатку освітній заклад мав назву Колегія (Collegiate School) і мав на меті підготовку священнослужителів для потреб релігійної громади. Уже через кілька десятиліть його діяльність значно розширилася – університет почав надавати вищу освіту в різноманітних галузях. У 1718 р. заклад отримав нову назву – Єльський коледж – на честь валлійського мецената та благодійника Е. Єйла, чий фінансовий внесок і підтримка стали потужним імпульсом до зростання академічного потенціалу. Цей крок укріпив фінансову базу університету й відкрив шлях до розширення освітніх можливостей. Переїзд у 1716 р. до Нью-Хейвена став важливою подією, що сприяла зростанню кількості студентів і перетворенню міста на центр інтелектуального життя. Саме тут сформувався активне академічне середовище, де студенти й викладачі об'єднувалися навколо нових ідей і досліджень. Навіть у складні часи, зокрема під час війни

за незалежність США (1777–1783), Єльський університет продовжував працювати, демонструючи відданість освітній місії.

У 1861 р. було засновано Єльську наукову школу (Sheffield Scientific School), яка зробила вагомий внесок у розвиток науки й техніки, зокрема інженерії та природничих дисциплін. Через вісім років з'явилася Єльська школа мистецтв (School of Fine Arts), що стала свідченням відкритості до інновацій і підтримки творчих напрямів. У 1887 р. університет офіційно здобув статус вищого освітнього закладу, після чого продовжив стрімкий розвиток як один із провідних центрів знань у світі.

Натепер Єльський університет є осередком високих академічних стандартів, інноваційних досліджень і культурної спадщини. Його випускники, серед яких колишній державний секретар США Г. Клінтон, екс-президент Дж. Буш-молодший, лауреат Нобелівської премії П. Крoгман і відома акторка Дж. Фостер, обіймають провідні позиції в урядах, бізнесі, науці й культурі, продовжуючи багатовікову традицію формування лідерів. Університет не лише один із найстаріших і найавторитетніших у світі, але й центр культурного життя. Серед унікальних об'єктів – один із найбільших університетських музеїв США з цінними колекціями з різних історичних періодів і культури.

Серед численних традицій Єльського університету особливе місце займає щорічний футбольний матч "The Game" проти Гарвардського університету, який збирає тисячі студентів і випускників обох закладів і є однією з головних подій академічного календаря. До переваг також належить унікальна бакалаврська програма "Індивідуальний план", яка дає студентам змогу самостійно формувати освітню траєкторію. Університет є одним з найбільших роботодавців у штаті Коннектикут, активно співпрацює з міжнародними корпораціями та державними установами, сприяючи розвитку інновацій і новітніх технологій. Архітектура кампусу – ще одна характерна риса університету: старовинний кам'яний колегіум, Стерлінг-бібліотека з рідкісними книгами та величний Собор святого Іоана формують унікальне академічне й культурне середовище. Єльський університет пропонує широкий спектр програм, які поєднують інновації, традиції та міжнародний вплив. Школа драми (Yale School of Drama) – одна з найавторитетніших у світі – надає програму MFA в галузі театрального мистецтва, включаючи акторську майстерність, режисуру, драматургію та сценографію. Програма з охорони довкілля в Школі лісового господарства (Master of Environmental Management) готує лідерів для екологічних викликів майбутнього. Єльський юридичний факультет відомий впливовим виданням Yale Law Journal, що має вирішальне значення для сучасної правової думки. Важливою є також MD-PhD програма Єльської медичної школи, яка поєднує медичну освіту з науковими дослідженнями, готуючи фахівців нового покоління.

В основі академічної моделі Єльського університету – поєднання глибокого знання, індивідуального наставництва та самостійного дослідження. Кожен студент отримує підтримку на всіх етапах навчання, що сприяє максимальній реалізації потенціалу. Бібліотека університету є однією з найстаріших у США, а хоральна музика – невід'ємною частиною студентського життя та культурного простору. Серед яскравих традицій – "Шекер-ейкер", коли студенти підкидають академічні шапки під час випускної церемонії, символізуючи завершення важливого життєвого етапу. Інша подія – Гамейкський ярмарок, де студенти проводять вистави, організовують стенди й активності, а зібрані кошти спрямовуються на

благодійність. Не менш колоритною є традиція символічного стрибання у фонтан після завершення першого навчального року – як жест готовності приймати нові виклики студентського життя (Yale Traditions, 2023). Єльський університет, зі своєю багатою історією, освітніми здобутками та глибоко вкоріненими традиціями, продовжує формувати обличчя сучасної науки й культури.

Водночас, не менш важливим представником Ліги Плюща є Принстонський університет – заклад із не менш глибокими традиціями, який відіграє значну роль серед провідних університетів світу (Princeton University, 2021). Одним із найвідоміших освітніх закладів світу є Принстонський університет, заснований у 1746 р. під назвою Коледж Нью-Джерсі в місті Елізабет, штат Нью-Джерсі. На початковому етапі його діяльність спрямовувалась на підготовку священнослужителів, передусім пресвітеріанської традиції. Водночас заклад став однією з перших інституцій на американському континенті, яка мала на меті забезпечити високий рівень освіти.

Уже в середині XVIII ст. Принстон отримав репутацію важливого осередку знань у колоніях. Наступною визначною віхою стало його перенесення у 1756 р. до міста Принстон. Цей крок відкрив нові перспективи – сприяв розширенню інфраструктури, впровадженню нових академічних програм і посиленню наукової діяльності. Хоча університет спочатку мав конфесійне підґрунтя, згодом він еволюціонував у релігійно нейтральну освітню установу. Така трансформація стала важливим чинником залучення студентів і викладачів з різними світоглядом з усього світу. У XVIII ст. Принстон почав відігравати й політичну роль. 1783 р., після завершення Війни за незалежність, місто тимчасово стало місцем засідань Конгресу США, що підкреслило його значення як центру національного масштабу. Визначальним періодом в історії університету стали роки керівництва Дж. Візерспуна, який очолював його з 1768 по 1794 рр. Його діяльність суттєво вплинула на розвиток інтелектуального життя закладу та сприяла зміцненню зв'язків з науковою спільнотою того часу. Під його керівництвом університет не лише підвищив рівень освіти, а й став ареною для формування американської політичної думки та ідеології. У 1896 р. і заклад отримав сучасну назву – Принстонський університет. Це був новий етап, що закріпив його статус як одного із провідних освітніх закладів Америки та світу.

Подальший розвиток відбувався під час президентства В. Вільсона (1902–1910), який впровадив значні реформи в академічні програми. Саме за його керівництва університет посилив позиції як провідного центру освіти й науки, а також розвинув сучасні напрями в політичних і соціальних науках. Принстонський університет відомий не лише своєю багатою історією, а й високими академічними досягненнями. Він славиться сильними програмами в галузях математики, фізики, соціальних наук і гуманітаристики. Унікальне поєднання традицій і інновацій створює середовище, у якому навчання й дослідження тісно взаємодіють. Завдяки цьому випускники університету досягають значних успіхів у науці, політиці та бізнесі.

Архітектура кампусу Принстона є ще однією особливістю, що вирізняє його серед університетів. Стиль готики, поєднаний із мальовничими парками й озерами, створює унікальну атмосферу для навчання та наукової роботи. Серед найвідоміших споруд – Нассауський зал, що став символом закладу, та Фіцджеральдівська бібліотека, названа на честь відомого випускника, письменника Френсіса Скотта Фіцджеральда. Ця бібліотека виконує важливу роль центру академічних досліджень і підтримки студентів. Кампус також має сучасні спортивні

об'єкти, зокрема університетський стадіон, який приймає спортивні змагання, концерти й культурні заходи. Принстонський університет підтримує низку виняткових освітніх програм, які поєднують глибокі академічні знання з практичними навичками. Наприклад, Woodrow Wilson School of Public and International Affairs пропонує сертифікатну програму з урбаністики, що допомагає студентам вивчати міські проблеми й розробляти ефективні рішення. Магістерська програма з державного управління і міжнародних відносин готує фахівців для роботи в урядових і міжнародних структурах. Дослідницький центр Princeton Plasma Physics Laboratory є унікальним майданчиком для роботи над передовими проєктами в галузі фізики плазми та термоядерного синтезу. Водночас програма Department of Near Eastern Studies концентрується на вивченні історії, культури та мов Близького Сходу. Особливою гордістю університету є потужний факультет економіки, який приваблює студентів з усього світу. Програма Woodrow Wilson School забезпечує ґрунтовне розуміння політичних і економічних процесів, відкриваючи можливості для кар'єри у престижних міжнародних організаціях. Університет має багаті традиції, що зміцнюють дух спільноти. Однією з них є парад P-rade, під час якого випускники різних років проходять кампусом у святкових костюмах. Іншою важливою традицією є дзвін у Нассауському залі, який відзначає студентів із визначними досягненнями. Щорічне свято Reunions збирає тисячі випускників для відновлення зв'язків і спільних святкувань. Попри свою давню історію, Принстонський університет залишається динамічним і сучасним центром освіти й науки. Він утримує провідні позиції серед університетів світу, а поряд із ним важливе місце посідає Університет Пенсильванії, який також визнаний одним із найкращих освітніх закладів глобального рівня.

Університет Пенсильванії (University of Pennsylvania) – один із найстаріших і найвідоміших освітніх закладів США, заснований 1740 р. Б. Франкліном та іншими місцевими лідерами як благодійна школа для дітей колонії Пенсильванія. Спершу метою була освіта дітей із різних соціальних верств, що відрізняло цей заклад від інших того часу. Франклін, видатний філософ, державний діяч і просвітител, усвідомлював важливість освіти для розвитку суспільства, тому активно підтримував створення освітнього закладу, який поєднував теоретичні знання з практичними навичками. У 1749 р. Б. Франклін і його партнери заснували Академію та благодійне училище Філадельфії, що стало основою для подальшого розвитку університету. Ця новаторська ініціатива передбачала не лише класичне навчання, а й підготовку студентів до практичного життя, зокрема через бізнес та інженерні дисципліни. Франклін вважав, що освіта має бути корисною й застосовною в реальному житті, тому метою закладу стало не лише навчання теоретичним знанням, а й підготовка до реальних суспільних викликів. У 1755 р. Академія отримала статус коледжу, а завдяки зусиллям Франкліна стала одним із перших університетів США. Цей період став важливим етапом у становленні сучасного університетського освітнього процесу. Університет Пенсильванії вперше в Америці започаткував більш інклюзивний і міждисциплінарний підхід до освіти, який включав гуманітарні науки, економіку, право та технічні дисципліни. У 1765 р. створено першу медичну школу в Північній Америці, що стало значним кроком у розвитку медицини в Сполучених Штатах і підкреслює прагнення університету до інновацій і розширення знань у різних галузях науки і практики. 1779 р. заклад офіційно отримав статус університету, що означало

посилений акцент на розвиток науки й освіти на національному рівні. У 1802 р. відкрилася перша в Америці школа права, що відображало прагнення бути центром не лише наукових, а й практичних знань у різних сферах. Ураховуючи важливість юридичної освіти для становлення молодшої нації, ця подія стала значущим внеском у правову систему країни. У 1881 р. університет заснував Вортонську школу бізнесу – першу бізнес-школу у світі. Це ознаменувало новий етап розвитку бізнес-освіти, а сама школа стала еталоном для багатьох закладів по всьому світу. Вортонська школа продовжує впроваджувати інновації в освіту, орієнтуючись на потреби сучасного суспільства й економіки. Нині університет відомий прогресивними підходами до навчання й наукової діяльності. Інноваційні програми в економіці, медицині, бізнесі й інженерії зберігають дух засновника, Б. Франкліна, який вірив у поєднання наукових досягнень із практичними знаннями. Завдяки цьому університет має репутацію одного з найпрогресивніших і найбільш визнаних освітніх закладів світу. Він є одним із найбільших і найвпливовіших наукових центрів США, що відіграє важливу роль у розвитку науки, економіки й культури у Філадельфії та за її межами. Зі своїм багатим історичним спадком і сильними академічними програмами в медицині та бізнесі, університет посідає ключове місце в освітньому просторі країни. Медична школа, заснована у 1765 р., стала першою в Північній Америці та забезпечила визнання в галузі охорони здоров'я. До того ж, університет є одним із засновників "Ліги Іві" – однієї з найстаріших і найпрестижніших спортивних конференцій США, що свідчить про значення фізичної активності в університетському житті. Значний вплив на економіку Філадельфії забезпечується активною співпрацею з місцевими бізнесами й урядовими структурами. Університет також може похвалитися неперевершеними архітектурними об'єктами. Філадельфійський музей мистецтв, розташований на території кампусу, є важливим культурним центром із величю архітектурою й багатими колекціями, що приваблюють як студентів, так і відвідувачів. Серед визначних споруд – Готична башта, символ університету завдяки своїй висоті й унікальному дизайну, що робить її однією з найвпізнаваніших будівель кампусу. Вортонська школа бізнесу також має сучасну інфраструктуру для навчання й досліджень, створюючи оптимальні умови для формування майбутніх лідерів бізнесу.

Університет відомий як один із найінноваційніших у США, особливо завдяки Wharton School, де пропонуються одні з найкращих бізнес-програм світу. Бакалаврська програма в галузі бізнесу забезпечує студентам міцну базу знань для успішної кар'єри, а MBA в управлінні охороною здоров'я дає змогу спеціалізуватися у важливій і складній галузі сучасності. Програма Vagelos Integrated Program in Energy Research (VIPER) у School of Engineering and Applied Science (SEAS) інтегрує енергетичні дослідження з інженерією, сприяючи інноваційним підходам до глобальних енергетичних викликів. Програма MD-PhD у Perelman School of Medicine дає можливість поєднувати медичну освіту з науковими дослідженнями, готуючи клініцистів, здатних розробляти нові методи лікування (Perelman School of Medicine, 2020). Юридичний факультет університету відомий високим рівнем, а Journal of Constitutional Law є вагомим виданням у сфері конституційного права, яке формує правову думку і практику у США (Baker, 2001). Значна увага приділяється розвитку студентської спільноти й підтримці міждисциплінарних досліджень, що створює сприятливе середовище для інновацій і креативних рішень.

Підтримка таких ініціатив робить університет одним із лідерів у розвитку новітніх досліджень і практик із великим суспільним впливом.

Університет Пенсильванії також відзначається своїми традиціями. Однією з найважливіших є Ivy Day – церемонія посадки плюща біля університетських будівель, що символізує зростання й розвиток спільноти. Не менш значущим є святкування Neu Day, коли студенти передостаннього курсу отримують солом'яні капелюхи і проходять через арку College Hall, що символізує перехід на старший курс. До того ж, традиційним місцем зустрічі студентів є велика скульптура "The Button" у центрі кампусу, що стала символом університетського життя для багатьох поколінь.

Університети Ліги Плюща мають надзвичайно великий вплив на розвиток освіти, науки та глобальні процеси. Роль в академічному світі виходить за межі традиційного освіти, оскільки установи активно формують нові тенденції в освіті, науці та соціальному розвитку.

Університети Ліги Плюща задають високі стандарти вищої освіти, визначаючи тенденції в освітніх програмах, підходах до викладання й оцінювання студентів (Строкач, 2017). Вони розробляють інноваційні методики освіти, використовуючи сучасні технології, міждисциплінарні підходи та практичні заняття, що згодом стають основою для інших університетів (Калініченко, 2020). Багато інших академічних установ наслідують моделі, адаптуючи їх до своїх потреб, тим самим підвищуючи загальний рівень освіти в світі (Лебедева, 2017). Освітні моделі Ліги Плюща орієнтовані на розвиток критичного мислення, творчості й інтелектуальної свободи, що робить випускників готовими до розв'язання складних глобальних проблем (Марков, 2015).

Університети Ліги Плюща є піонерами у проведенні наукових досліджень у різних галузях – від технологій до гуманітарних наук. Результати досліджень часто публікуються у провідних міжнародних наукових журналах, маючи значний вплив на подальший розвиток науки (Горбунов, 2016). Роботи не лише формують нові парадигми в наукових дослідженнях, але й впливають на практичне застосування знань у різних сферах: від медицини до екології (Лебедева, 2017). Важливо, що результати досліджень допомагають розв'язувати глобальні проблеми, такі як зміни клімату, боротьба з пандеміями й забезпечення сталого розвитку (Марков, 2015). Університети Ліги Плюща активно співпрацюють із міжнародними організаціями, урядами, науковими установами та корпораціями, сприяючи обміну знаннями й досвідом на глобальному рівні (Калініченко, 2020). Вони беруть участь у різноманітних міжнародних проєктах, спрямованих на розв'язання актуальних проблем, таких як зниження рівня бідності, освіта у країнах, що розвиваються, і розробка нових технологій для боротьби з глобальними викликами (Строкач, 2017). Ініціативи не лише зміцнюють академічний статус університетів, але й підвищують роль у формуванні політики та практики на міжнародному рівні (Лебедева, 2017).

Випускники університетів Ліги Плюща часто стають лідерами у своїх країнах і в усьому світі, обіймаючи важливі посади в урядах, міжнародних організаціях і великих корпораціях (Марков, 2015). Вони активно впливають на політичні рішення, економічні реформи та соціальні зміни. Випускники, які працюють в урядах або є лідерами громадських ініціатив, використовують отримані знання для впровадження прогресивних реформ, які змінюють на краще суспільства. Вплив на політику часто допомагає здійснювати важливі зміни в освіті, охороні здоров'я,

правозахисті й інших сферах (Калініченко, 2020). Завдяки значущій ролі в освітньому, науковому та соціальному розвитку університети Ліги Плюща мають безпосередній вплив на формування глобальної академічної спільноти. Вони сприяють не лише прогресу в науці й освіті, а й виконують важливу роль у суспільних змінах, що сприяють розвитку більш справедливого та сталого світу (Строкач, 2017).

Дискусія і висновки

Процес становлення закладів вищої освіти Ліги Плюща є однією з найцікавіших тем у галузі вищої освіти, оскільки університети не лише задали стандарти для академічної спільноти США, але й стали важливими осередками наукових досліджень, культурного розвитку й інтелектуальної еліти. На початкових етапах існування університетів були засновані з різними цілями, проте згодом стали символами інтелектуального прогресу і престижу. Університети Ліги Плюща мали різні етапи розвитку, пов'язані з соціальними, політичними й економічними змінами в історії США. Почали свій шлях у періоді ранньої колонізації, коли освітні заклади засновувалися для підготовки релігійних лідерів і освічених громадян. Згодом стали центрами для наукових досліджень і інтелектуального розвитку. Важливою особливістю розвитку стало надання можливості для отримання вищої освіти великій кількості студентів із різних соціальних верств. Водночас також сформувалася традиція академічної свободи, що сприяла створенню інноваційних методик освіти і досліджень, які й дотепер залишаються основою для багатьох університетів по всьому світу.

Значимо також, що Ліга Плюща стала значущим фактором соціального й культурного розвитку США. Завдяки випускникам, які часто ставали лідерами в галузі політики, науки й культури, університети сприяли формуванню інтелектуальної та політичної еліти країни. Наприклад, вплив таких університетів, як Гарвардський і Єльський, на розвиток політичних і економічних ідей був надзвичайно вагомим, оскільки випускники не лише формували наукову думку, а й активно впливали на суспільні зміни. Етапи становлення закладів вищої освіти Ліги Плюща відображають важливі етапи розвитку американської вищої освіти загалом. Університети змогли адаптуватися до змін соціальних, політичних і економічних умов, зберігаючи унікальність і лідерство в освітній сфері. Стали символом інтелектуальної еліти та престижу не лише у США, але й у світі.

Досвід університетів Ліги Плюща може бути прикладом для багатьох інших закладів вищої освіти. Адже демонструють важливість інновацій в освіті, активного наукового дослідження й підтримки культурних і соціальних ініціатив.

Важливим є також підхід до інтеграції науки й освіти, який дозволяє створювати нові можливості для студентів і дослідників. Університети Ліги Плюща об'єднує ряд спільних характеристик, які визначають їхній статус світових лідерів вищої освіти й науки. Насамперед, це високі академічні стандарти, що забезпечують викладання на найвищому рівні й активну наукову діяльність. Усі заклади Ліги Плюща мають потужний викладацький склад, сучасну матеріально-технічну базу й широкі можливості для наукових досліджень, що підтверджується великою кількістю публікацій у провідних міжнародних журналах. Важливою спільною рисою є також міждисциплінарний підхід до навчання, який сприяє формуванню комплексного мислення у студентів і підготовці фахівців, здатних ефективно працювати у складних глобальних умовах. До того ж, університети Ліги Плюща відомі своєю активною

міжнародною співпрацею, що включає обмін студентами, спільні наукові проекти та партнерські відносини із провідними світовими навчальними й дослідницькими установами. Особливої уваги заслуговує роль цих університетів у підготовці майбутніх лідерів різних сфер – політики, бізнесу, науки й культури, що підтверджує їхній вплив на соціальний і політичний розвиток суспільств.

Водночас, кожен університет Ліги Плюща має власні унікальні особливості, що відображають його історію, традиції й академічні пріоритети. Зокрема, відмінності проявляються у фокусі навчальних програм: деякі заклади зосереджені на гуманітарних і соціальних науках, інші – на природничих і технічних дисциплінах. Історично, університети Ліги Плюща мали різні цілі заснування – від підготовки духовенства до розвитку практичних і бізнес-напрямів, що вплинуло на їхній подальший розвиток і спеціалізацію. Також відмінності можна простежити у масштабах і структурі університетів: розмір студентського контингенту, організація факультетів, наявність кількох кампусів, а також рівень урбанізації території є індивідуальними характеристиками кожного закладу. Не менш важливим є різноманіття культурних і соціальних традицій, які підтримують студентські спільноти та формують унікальний університетський дух. Фінансові ресурси та джерела їхнього надходження також відрізняються, що впливає на можливості розширення інфраструктури, розвиток дослідницьких програм і підтримку студентів. Ці відмінності сприяють збереженню унікальності кожного університету, збагачуючи загальний престиж і силу Ліги Плюща. Отже, університети Ліги Плюща становлять собою унікальний комплекс освітніх і наукових установ, які

мають спільні риси, що забезпечують їхній глобальний вплив, і водночас зберігають індивідуальні характеристики, сформовані історичними, культурними й академічними традиціями. Поєднання уніфікованості й різноманіття є однією із ключових причин їхньої успішності і високого статусу у світовій академічній спільноті.

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

Список використаних джерел

- Калініченко, Н. М. (2020). *Університетська автономія в США: вплив на якість освіти*. Наукова думка.
- Лебедева, Т. М. (2017). *Соціальні аспекти вищої освіти в США: доступність та мобільність*. Освітній простір.
- Марков, І. В. (2015). *Вища освіта в США та її роль у формуванні суспільства*. Академічне видавництво.
- Строкач, Ю. (2017). *Сучасні тенденції розвитку університетів США*. Освітній світ.
- Baker, C. (2001). *The Harvard Story*. Harvard University Press.

References

- Baker, C. (2001). *The Harvard Story*. Harvard University Press.
- Kalinichenko, N. M. (2020). *University autonomy in the USA: Impact on education quality*. Scientific Thought [in Ukrainian].
- Lebedeva, T. M. (2017). *Social aspects of higher education in the USA: Accessibility and mobility*. Educational Space [in Ukrainian].
- Markov, I. V. (2015). *Higher education in the USA and its role in shaping society*. Academic Publishing [in Ukrainian].
- Strokach, Y. (2017). *Contemporary trends in the development of U.S. universities*. Educational World [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 05.05.25
Прорецензовано / Revised: 27.07.25
Схвалено до друку / Accepted: 01.08.25

Katherine BASHTOVA, PhD Student
ORCID ID: 0009-0008-5496-6915
e-mail: katya06052000@knu.ua
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

FROM THE HISTORY OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF IVY LEAGUE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Background. *The article examines the history and stages of development of the prestigious Ivy League universities, specifically Harvard, Yale, Princeton, and the University of Pennsylvania, which have played a pivotal role in shaping the higher education landscape in the United States and beyond. The formation and growth of these universities have been influenced by historical context, political and social changes, and the evolving need for elite education. Their development is explored as a significant academic and societal phenomenon.*

Methods. *The research employs historical analysis and literature review. Primary sources, archival materials, and scholarly publications were studied to trace the origins and transformation of these institutions. Comparative analysis was also applied to identify similarities and differences in their trajectories.*

Results. *The study identifies key stages in the evolution of Ivy League institutions, starting with the founding of Harvard in 1636. Initially focused on religious and classical education, these universities gradually incorporated disciplines such as law, science, and economics. Over time, they became global leaders in research and innovation. The creation of standardized admission processes and a competitive academic environment marked critical milestones. The universities' influence on education policy and global academic standards is also highlighted.*

Conclusions. *Ivy League universities have significantly impacted the development of higher education in the U.S. and globally. Their commitment to academic excellence and social leadership has created a legacy of quality and innovation. Evolving from religious foundations to modern research centers, they have set benchmarks for educational rigor and institutional development.*

Keywords: *Ivy League, higher education development, academic excellence, university history, educational legacy.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.